

AGROBIZNES, FAN VA TEXNOLOGIYALAR

ILMIY-AMALIY
ELEKTRON
JURNALI

Агробизнес, наука и технологии

Agribusiness, science and technology

ISSN:
3060-5245

Toshkent-2026

Platform & workflow by
OJS / PKP

BOSH MUHARRIR

Oblomuradov Narzullo Naimovich – i.f.d. (DSc), professor.

Bosh muharrir o'rinbosarlari:

Islamov Soxib Yaxshibekovich – q.x.f.d. (DSc), professor.

Sultonov Kamoliddin Sadriddinovich – q.x.f.d. (DSc), professor.

Farmonov To'liqin Xayitmurodovich – i.f.d. (DSc), professor.

Muharrir:

Beglayev Uchqun Xurramovich – i.f.f.d. (PhD), dotsent.

Tahrir hay'atining xalqaro a'zolari:

Kusainov Xalel Xaymullayevich – i.f.d. professor (Qozog'iston davlat texnologiya universiteti)

Vilija Aleknevičienė – i.f.d. professor (Universitet Vitovta Velikogo)

Gilbert Ludwig – professor, (Jamk University of Applied Sciences)

Bobojonov Ixtiyor Baxtiyorovich – i.f.d. professor (Germaniyaning Leybnits nomidagi Markaziy Osiyoda qishloq xo'jaligini rivojlantirish instituti (IAMO))

Daiva Makutenene – professor, (Vilniaus Magnus universiteti, Litva)

Xaitboyeva Nargiza Alikulovna – i.f.d. dotsent (Tojikiston davlat huquq, biznes va siyosat universiteti)

Tahrir hay'ati:**08.00.00-Iqtisodiyot fanlari:**

Gulyamov Saidasror Saidaxmedovich – i.f.d. (DSc), professor;

Saidov Muxammad-Ali Xakimovich – i.f.d. (DSc), professor;

Rustamova Iroda Baxramjanovna – i.f.d. (DSc), professor;

Ochilov Ilhom Sayitqulovich – i.f.d. (DSc), professor;

Askarov Nazimjon Niyozovich – i.f.d. (DSc), professor;

Abdullayev Altinbek Yangibayevich – i.f.d. (DSc), professor;

Boltayev Abror Sayitmuradovich – i.f.d. (DSc), dotsent;

Abduvasikov Abdulaziz Abdulazizovich – i.f.n. professor;

Mamadiyarov Dilshad Uralovich – i.f.n. dotsent;

Achilov Mashrab Ulug'bekovich – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Galimova Feryuza Rafikovna – i.f.n. dotsent;

Odilova Dilnozaxon Barnayevna – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Yangiboyev Dilshod G'ulomovich – i.f.f.d. (PhD);

Saidova Dildora Nurmatovna – i.f.n. dotsent;

Dexkanova Nilufar Sagdullayevna – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Roziqov Jahongir Mustaqim o'g'li – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Boltayev Nurali Shiramatovich – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Ibragimova Madina Ismoilovna – i.f.f.d. (PhD), dotsent;

Javlijev Nuriddin Bektemir o'g'li – i.f.f.d. (PhD).

06.00.00-Qishloq xo'jaligi fanlari:

Shokirov Alisher Djuraboyevich – q.x.f.d. (DSc), professor;

Mardanov Husniddin Xolbozorovich – q.x.f.d. (DSc);

Abdiyev Fozil Rashidovich – q.x.f.d. (DSc);

Sattorov Maqsud Axtamovich – q.x.f.d. (DSc);

Yuldashov Nurbek Ergashovich – v.f.d. (DSc);

Xalmirzayev Dilmurad Kamilovich – q.x.f.d. (DSc), dotsent;

Namazov Ixtiyor Choriyevich – q.x.f.d. (DSc), professor;

Xudayqulov Jonibek Bozarovich – q.x.f.d. (DSc), professor;

Eshonqulov Jamoliddin Saporboy o'g'li – q.x.f.d. (DSc), professor;

Abdullayev Anvar Kodirullayevich – b.f.n., katta ilmiy xodim;

Atabayev Ma'ruf Maxmudovich – q.x.f.n. professor;

Safarov Asqar Asadullayevich – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent;

Mustafakulov Davron Mamatqulovich – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent;

Kasimov Botir Sadriddinovich – q.x.f.f.d. (PhD);

Akramov Umidilla Ikramdjanovich – q.x.f.n. dotsent;

Elboboyev Abdug'ani Shuxrat o'g'li – q.x.f.f.d. (PhD);

Muxammadov Yo'ldoshbek Akmal o'g'li – q.x.f.f.d. (PhD);

Maxmudova Shaxnoza Abdufattaxovna – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent;

Idrisov Xusanjon Abdujabborovich – q.x.f.f.d. (PhD), dotsent.

MUASSIS

Toshkent davlat agrar
universiteti

ALOQA UCHUN MA'LUMOTLAR

Manzil: Toshkent viloyati, Qibray tumani, Universitet ko'chasi, 2-uy.

Jurnalning telegram manzili:

t.me/agrobiznes_elektronjurnal

E-mail: licht-1989@mail.ru

Jurnalning rasmiy sayti:

<https://www.agrobiznesjournal.uz>

Tel: +(998) 93 439 30 00

JURNALNING ILMIYLIGI:

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 30.11.2024-yildagi
№364/5-sonli qarori bilan
08.00.00-Iqtisodiyot fanlari
bo'yicha, 08.05.2025-yildagi
№370/5-sonli qarori bilan
06.00.00-Qishloq xo'jaligi fanlari
bo'yicha "Dissertatsiyalar asosiy
ilmiy natijalarini chop etish
tavsiya etilgan milliy ilmiy
nashrlar ro'yxati"ga kiritilgan.

Elektron nashr, 223-sahifa.
2026-yil, oktabr.

MUNDARIJA

KONSTANTIN IVANOVICH KURPAYANIDI

Green energy transition in Central Asia: capacity growth, technological diversification and system constraints.....11

TURSUNKULOVA GULCHIROY BURXONOVNA

Meva-sabzavotchilik korxonalarida biologik aktivlarni hisobga olishni xalqaro standartlar asosida takomillashtirish.....24

MO'MINOV ABDUVALI AKBARALIEVICH, DJO'RAEV MUQIMJON YAQUBJONOVICH

Tritikale seleksiyasida molekulyar markerlardan foydalanishning iqtisodiy samaradorligi: QTL, SSR, SNP va KASP yondashuvlari asosida.....30

KARIMOV NURBEK DEXKANOVICH

Yeryong'oq yetishtirishda oqqanotga qarshi kimyoviy himoya tadbirlarining iqtisodiy samaradorligini baholash.....43

SAYIPOV BEGZOD RAHIMOVICH

Valyuta kursi tebranishlari indeksini hisoblash va baholash.....53

KARIMOV NURBEK DEXKANOVICH

Yeryong'oq ekinlarida o'rgimchak kanaga qarshi kimyoviy kurash choralarining iqtisodiy samaradorligini baholash.....63

SHOMURODOV TOHIR BOYMUROD O'G'LI

Oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashda aholi daromadlarining o'rni haqidagi nazariy yondashuvlar.....73

МУСТАФОКУЛОВА ЗАРИФА

Сравнительный анализ лидерства в условиях кризиса и роль молодых лидеров в развитии.....80

BOZOROVA MUHABBAT TOXTAYEVNA

Korxonalarda davr xarajatlarining iqtisodiy mohiyati, mazmuni va tasnifi.....87

RAXIMJONOVA SHOHSANAM BAXODIROVNA

Davlat-xususiy sheriklik asosida ijtimoiy soha infratuzilmasini rivojlantirishda "Value for Money" (VfM) baholash mexanizmini takomillashtirish.....95

QURBANOVA OYDIN TO'LQIN QIZI

Ishlab chiqarish korxonalari raqobatbardoshligini baholashning integral ko'rsatkichini shakllantirish.....101

SADIKOVA SHOHIDA OBIDQUL QIZI

O'zbekistonda piyoz yetishtirishning iqtisodiy o'rni va samaradorligi.....108

XAKIMOV RASHID

Oziq-ovqat xavfsizligini mustahkamlashda sun'iy intellekt va raqamli texnologiyalarning o'rni va samaradorligi.....119

TOJIMATOV IZZATBEK IKROMALI O'G'LI

Don mahsulotlari ishlab chiqarish korxonalarida intellektual marketing strategiyasini boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish.....133

SODIQOVA GAVHAR XAYRULLA QIZI

Xodimlarni boshqarishda raqamli texnologiyalardan foydalanish samaradorligi.....142

ERGASHEV ASADBEK ULUG'BEK O'G'LI, TURSUNOV G'IYOS SUNNAT O'G'LI

Meva-sabzavotlarni qayta ishlashda hosil bo'ladigan ikkilamchi resurslarni biotexnologik qayta ishlash va ulardan samarali foydalanish.....148

RASULOV XAMIDJON YAKUBOVICH

Raqamli texnologiyalar va CRM tizimlarining kichik biznesdagi o'rni.....155

BOZOROVA MUHABBAT TOXTAYEVNA

Korxonalarda davr xarajatlarini buxgalteriya hisobini tashkil etish va uning tahlili.....168

YULDASHOV ABDUMALIK ILXOMOVICH

Ekoturizmning hududiy iqtisodiy rivojlanishga ta'sirini ekonometrik baholash.....185

YULDASHOV ABDUMALIK ILXOMOVICH

Ekoturizmning hududiy iqtisodiy rivojlanishdagi rolini baholashning nazariy-metodologik asoslari.....192

MUHAMMADIEV NAUFALBEK AZIZXON O'G'LI

Elektron tijoratda sun'iy intellektdan foydalanishning kichik biznes savdo hajmiga ta'siri.....202

АБДУЛЛАЕВ АКМАЛЖОН АБДУЖАЛИЛОВИЧ

Процедура нормирования частных показателей при оценке ресурсного потенциала аграрного сектора: сравнительный анализ методов и обоснование выбора.....210

XASANOVA RUXSORA RASULJON QIZI

O'zbekistonda elektron tijoratni rivojlantirishning hududiy xususiyatlari va iqtisodiy samaradorligini oshirish.....223

UO'K: 339.1:004.738.5(575.1)

O'ZBEKISTONDA ELEKTRON TIJORATNI RIVOJLANTIRISHNING HUDUDIIY XUSUSIYATLARI VA IQTISODIIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH

XASANOVA RUXSORA RASULJON QIZI

Mustaqil tadqiqotchi

E-mail: Ruhsora_55@mail.ru

ORCID: 0009-0005-0286-5790

Annotatsiya. Maqolada O'zbekiston hududlarida elektron tijorat rivojlanishidagi tafovutlar va ularning iqtisodiy samaradorlikka ta'siri o'rganilgan. Tadqiqot maqsadi — hududiy xususiyatlarni aniqlash va samaradorlikni oshirish yo'nalishlarini asoslash. Statistika, qiyosiy va guruhlash usullari qo'llanilgan. Natijalarga ko'ra, hududlar elektron tijorat faolligi bo'yicha uch guruhga ajraldi: yuqori (Toshkent shahri va viloyati), o'rta (yirik viloyat markazlari) va past faollikdagi hududlar. Asosiy cheklolar: "oxirgi mil" logistika xarajatlari, raqamli infratuzilma tafovuti va raqamli savodxonlik darajasi. Samaradorlikni oshirish uchun differensial hududiy siyosat, pickup-punktlar tarmog'ini kengaytirish, onlayn to'lovlarni rag'batlantirish va mahalliy ishlab chiqaruvchilarni platformalarga jalb qilish taklif etiladi.

Kalit so'zlar: elektron tijorat, hududiy rivojlanish, raqamli iqtisodiyot, logistika, onlayn to'lovlar, iqtisodiy samaradorlik, marketplace.

Аннотация. В статье исследуются различия в развитии электронной коммерции в регионах Узбекистана и их влияние на экономическую эффективность. Цель исследования заключается в выявлении региональных особенностей и обосновании направлений повышения эффективности электронной коммерции. В исследовании применялись статистический, сравнительный и группировочный методы. По результатам исследования регионы были разделены на три группы по уровню активности в сфере электронной коммерции: регионы с высокой активностью (город Ташкент и Ташкентская область), со средней активностью (крупные областные центры) и с низкой активностью. К основным ограничениям относятся высокие затраты на логистику «последней мили», различия в уровне цифровой инфраструктуры и цифровой грамотности населения. Для повышения эффективности предлагаются дифференцированная региональная политика, расширение сети пунктов выдачи заказов, стимулирование использования онлайн-платежей и активное привлечение местных производителей к электронным торговым платформам.

Ключевые слова: электронная коммерция, региональное развитие, цифровая экономика, логистика, онлайн-платежи, экономическая эффективность, маркетплейс.

Abstract. This article examines disparities in the development of e-commerce across the regions of Uzbekistan and their impact on economic efficiency. The aim of the study is to identify regional characteristics and substantiate ways to improve e-commerce efficiency. Statistical, comparative, and grouping methods were employed in the research. The findings indicate that the regions can be divided into three groups according to their level of e-commerce activity: high activity (Tashkent city and Tashkent region), medium activity (major regional centers), and low activity regions. The main constraints include last-mile delivery costs, disparities in digital infrastructure, and the level of digital literacy. To improve efficiency, the study proposes differentiated regional policies, expansion of the pickup-point network, promotion of online payments, and greater integration of local producers into e-commerce platforms.

Keywords: e-commerce, regional development, digital economy, logistics, online payments, economic efficiency, marketplace.

KIRISH

Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish O'zbekiston iqtisodiy islohotlarining ustuvor yo'nalishlaridan biridir. Elektron tijorat tadbirkorlik faolligini oshiradi,

tranzaksiya xarajatlarini kamaytiradi, ichki bozorni kengaytiradi va eksport imkoniyatlarini yaratadi. Biroq hududlarning ijtimoiy-iqtisodiy darajasi, aholi zichligi, internet sifati va transport infratuzilmasi turlicha bo'lgani sababli elektron tijorat hamma joyda bir xil sur'atda rivojlanmayapti.

Sohani tartibga solishda "Elektron tijorat to'g'risida"gi qonun [7], raqamli iqtisodiyotga oid prezident farmon va qarorlari hamda "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi asosiy me'yoriy asos hisoblanadi. Shunga qaramay, mavjud tadqiqotlarning aksariyati bozorni umumiy milliy darajada tahlil qiladi, hududiy kesimdagi farqlar va ularning iqtisodiy samaradorlikka ta'siri yetarlicha o'rganilmagan [1],[2].

ADABIYOTLAR SHARHI

Elektron tijorat raqamli iqtisodiyotning jadal rivojlanayotgan yo'nalishlaridan biri bo'lib, uning iqtisodiy o'sish, savdo hajmi, tadbirkorlik faolligi va iste'molchilar xulq-atvoriga ta'siri ko'plab tadqiqotlarda o'rganilgan. Ilmiy adabiyotlarda elektron tijoratning rivojlanishida raqamli infratuzilma, internetdan foydalanish imkoniyati, elektron to'lovlar, logistika va aholining raqamli savodxonligi muhim omillar sifatida qayd etiladi.

O'zbekiston sharoitida elektron tijoratni rivojlantirish masalalari ham so'nggi yillarda keng tadqiq etilmoqda. Biroq hududlar o'rtasidagi elektron tijorat rivojlanish darajasidagi tafovutlar va ularning iqtisodiy samaradorlikka ta'siri yetarlicha kompleks o'rganilmagan. Shu sababli hududiy statistik ma'lumotlar asosida elektron tijorat rivojlanishini baholash, hududlarni guruhlash va samaradorlikni oshirish yo'nalishlarini aniqlash muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega [2],[3].

METODLAR

Maqolada miqdoriy va sifat usullarini birlashtirgan aralash dizaynda bajarildi. Tahlil O'zbekiston Respublikasining barcha hududlari (Toshkent shahri, 12 viloyat va Qoraqalpog'iston Respublikasi) bo'yicha olib borildi. 2020–2025-yillar bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi, Raqamli texnologiyalar vazirligi, Markaziy bankning to'lov statistikasi, yirik marketplace va logistika operatorlarining ochiq hisobotlari hamda elektron tijoratni tartibga soluvchi me'yoriy-huquqiy hujjatlardan foydalanildi.

Hududlarni baholashda quyidagi ko'rsatkichlardan foydalanildi:

- onlayn savdo hajmining chakana savdodagi ulushi va aholi jon boshiga onlayn savdo;
- internet foydalanuvchilari va keng polosali internet qamrovi darajasi;
- bank kartalari va onlayn to'lovlardan foydalanish darajasi;
- pickup-punktlar, omborlar va kuryerlik xizmatlari soni, yetkazib berish muddati va xarajati;
- onlayn kanaldan foydalanuvchi tadbirkorlik subyektlari soni va ular yaratgan ish o'rinlari [6].

Statistik va qiyosiy tahlil, ko'rsatkichlar bo'yicha hududlarni guruhlash (integral indeks asosida), SWOT-tahlil va ekspert baholash qo'llanildi. Integral indeks ko'rsatkichlarni me'yorlashtirish (min-max usuli) va o'rtacha arifmetik qiymatini hisoblash orqali aniqlandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekistonda elektron tijorat bozori so'nggi yillarda jadal rivojlanib, savdo jarayonlarining raqamlashtirilishi, onlayn to'lov tizimlarining kengayishi va internetdan foydalanish imkoniyatlarining ortishi bilan tavsiflanmoqda. Elektron tijoratda mahalliy va xorijiy platformalar faoliyat yuritib, Uzcard, Humo, Payme, Click kabi to'lov vositalari keng qo'llanilmoqda.

Milliy statistika qo'mitasining SIAT ma'lumotlariga ko'ra, O'zbekistonda elektron tijorat savdo hajmi 2020-yildagi 1 002,5 mlrd so'mdan 2025-yilda 31 551,9 mlrd so'mga yetgan. Shu davrda internet tarmog'iga ulangan abonentlar soni 19 981,0 ming nafardan 36 195,1 ming nafargacha oshgan.

1-jadval

O'zbekistonda elektron tijorat va internet infratuzilmasining rivojlanish dinamikasi [4]

Yil	Elektron tijorat savdo hajmi, mlrd so'm	Internetga ulangan abonentlar, ming
2020	1 002,5	19 981,0
2021	5 978,7	22 987,2
2022	10 886,8	26 723,6
2023	13 263,8	30 061,0
2024	15 211,5	32 138,7
2025	31 551,9	36 195,1

Manba: O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi, SIAT ma'lumotlari.

1-jadval ma'lumotlari elektron tijorat savdo hajmining 2020–2025-yillarda keskin oshganini ko'rsatadi. Ayniqsa, 2025-yilda elektron tijorat hajmi 31 551,9 mlrd so'mga yetib, 2024-yilga nisbatan qariyb 2,1 barobar ko'paygan. Internet abonentlari sonining izchil ortib borishi esa elektron tijorat uchun zarur raqamli infratuzilmaning kengayayotganini ko'rsatadi.

Asosiy tendensiyalar: smartfon orqali xaridlarning ko'payishi, bo'lib to'lash xizmatlarining kengayishi, ijtimoiy tarmoqlar orqali savdoning rivojlanishi va buyurtmalarni yetkazib berish hamda pickup-punktlar tarmog'ining kengayishi elektron tijorat bozorining keyingi rivojlanish omillari sifatida namoyon bo'lmoqda.[5]

Integral indeks natijalariga ko'ra, hududlar uch guruhga ajratildi (2-jadval).

Qishloq joylarda ishonch muammosi, naqd to'lovga moyillik, bank kartalaridan foydalanish darajasining pastligi va pickup-punktlarning kamligi onlayn xaridlarni cheklaydi. Shu bilan birga, qishloq xo'jaligi mahsulotlari va hunarmandchilik buyumlarini onlayn sotish ushbu hududlar uchun yuqori salohiyatga ega.

2-jadval

Hududlarning elektron tijorat faolligi bo'yicha guruhlanishi

Guruh	Hududlar	Xarakterli belgilari
Yuqori faollik	Toshkent shahri, Toshkent viloyati	Aholi zichligi, daromad va internet sifati yuqori; logistika rivojlangan; bozorning asosiy ulushi shu yerda
O'rta faollik	Samarqand, Farg'ona, Andijon, Namangan, Buxoro	Shahar markazlarida yaxshi rivojlangan, tumanlarda cheklangan; yetkazib berish xarajatlari yuqoriroq
Past faollik	Qoraqalpog'iston, Surxondaryo, Qashqadaryo, Sirdaryo, Jizzax, Xorazm, Navoiy (olis tumanlari)	Masofalarning kattaligi, aholining tarqoqligi, raqamli savodxonlikning pastligi, yetkazib berishning qimmatligi

Elektron tijorat imkoniyatlari hududlarning iqtisodiy ixtisosiga bog'liq: Farg'ona vodiysida hunarmandchilik va to'qimachilik, Samarqand va Buxoroda turizm va hunarmandchilik, Xorazmda meva-sabzavot mahsulotlari, Toshkentda xizmatlar va chakana savdo yetakchilik qiladi.

3-jadval

Elektron tijorat samaradorligiga ta'sir etuvchi omillar

Omil guruhi	Kuchli tomonlar / imkoniyatlar	Zaif tomonlar / tahdidlar
Infratuzilma	4G/5G tarmoqlarining kengayishi	Chekk hududlarda internet tezligi va qamrovi past
Logistika	Marketplace'larning o'z yetkazib berish tarmoqlari	"Oxirgi mil" xarajatlari yuqori, omborlar yetishmaydi
Moliyaviy	Mobil hamyonlar, QR-to'lov, nasiya xizmatlari	Qishloqda naqd to'lovga moyillik
Inson kapitali	Yoshlar orasida raqamli faollik yuqori	Tadbirkorlar va fermerlarning raqamli ko'nikmalari past
Institutsional	Qonunchilik bazasi va davlat dasturlari	Iste'molchi huquqlari himoyasi va ma'lumotlar xavfsizligi muammolari

O'zbekistonda elektron tijoratning hududlar bo'yicha rivojlanish darajasi sezilarli farq qilishini ko'rsatdi. Yuqori faollikdagi hududlarda bunga aholi zichligi, daromadlar, internet infratuzilmasi va logistika xizmatlarining rivojlanganligi sabab bo'lmoqda. Past faollikdagi hududlarda esa asosiy muammolar yetkazib berish xarajatlarining yuqoriligi, pickup-punktlarning kamligi va raqamli savodxonlikning yetarli emasligi bilan bog'liq.

Elektron tijoratni hududiy ixtisoslashuv bilan uyg'unlashtirish ham muhim ahamiyatga ega. Farg'ona vodiysida hunarmandchilik va to'qimachilik,

Samarqand va Buxoroda turizm mahsulotlari, Xorazmda qishloq xo'jaligi mahsulotlarini onlayn sotish imkoniyatlari yuqori.

Shu sababli hududlarda logistika va pickup-punktlar tarmog'ini kengaytirish, raqamli to'lovlarni rivojlantirish, tadbirkorlarning raqamli ko'nikmalarini oshirish va mahalliy ishlab chiqaruvchilarni marketplace platformalariga jalb qilish elektron tijorat samaradorligini oshirishning asosiy yo'nalishlari hisoblanadi. Kelgusida hududiy panel ma'lumotlari asosida ekonometrik tahlil o'tkazish tadqiqot natijalarining ilmiy asoslanganligini yanada oshiradi.

Olingan natijalar elektron tijoratning hududiy rivojlanishi birinchi navbatda logistika va raqamli infratuzilma bilan belgilanishini ko'rsatadi. Yuqori faollikdagi hududlarda bozor raqobat va xizmat sifati orqali o'sadi, past faollikdagi hududlarda esa o'sishning asosiy to'sig'i talab emas, balki yetkazib berish xarajatlari va ishonch omilidir.

Samaradorlikni oshirish yo'nalishlari:

1) Logistika tizimini takomillashtirish. Hududiy ombor va tarqatish markazlarini ko'paytirish, pochta bo'limlari va mahalla markazlarini pickup-punktga aylantirish, davlat-xususiy sheriklik asosida yetkazib berish tarmog'ini kengaytirish.

2) Raqamli infratuzilmani rivojlantirish. Chekka hududlarda internet tezligi va qamrovini oshirish, mobil ilovalarni mahalliy sharoitga moslashtirish.

3) Onlayn to'lovlarni kengaytirish. Bank kartalari, QR-to'lovlar va mobil hamyonlardan foydalanishni rag'batlantirish, to'lov xavfsizligini ta'minlash.

4) Raqamli savodxonlikni oshirish. Kichik biznes, fermerlar va hunarmandlar uchun onlayn savdo bo'yicha o'quv dasturlari, yoshlar va ayollar tadbirkorligini qo'llab-quvvatlash.

5) Mahalliy ishlab chiqaruvchilarni jalb qilish. "Hududda ishlab chiqarilgan" mahsulotlar uchun maxsus bo'limlar, marketplace'larda imtiyozli komissiya shartlari.

6) Eksport imkoniyatlarini kengaytirish. Trans-chegaraviy elektron tijoratni rivojlantirish, bojxona va sertifikatlash jarayonlarini soddalashtirish.

7) Me'yoriy-huquqiy muhitni takomillashtirish. Soliq rejimini soddalashtirish, iste'molchi huquqlari va shaxsiy ma'lumotlar himoyasini kuchaytirish.

8) Hududiy monitoring tizimini yaratish. Har bir hudud bo'yicha ko'rsatkichlarni muntazam kuzatib borish va qarorlarni shu asosda qabul qilish.

Kelgusida hududlar bo'yicha panel ma'lumotlari asosida ekonometrik modellar (masalan, regressiya tahlili) qurish va iste'molchilar o'rtasida keng ko'lamli so'rov o'tkazish maqsadga muvofiq.

XULOSA

O'zbekistonda elektron tijorat jadal o'sayotgan bo'lsa-da, uning hududiy rivojlanishi notekis: Toshkent shahri va viloyati bozorda yetakchi, chekka hududlarda esa logistika, raqamli infratuzilma va raqamli ko'nikmalar bilan bog'liq cheklovlar saqlanib qolmoqda. Iqtisodiy samaradorlikni oshirish uchun

hududlar xususiyatlarini hisobga olgan differensial yondashuv zarur: yirik markazlarda xizmat sifati va raqobatni kuchaytirish, past faollikdagi hududlarda infratuzilma, logistika va ta'limga e'tibor qaratish lozim. Natijada hududlararo tafovut kamayadi, mahalliy ishlab chiqaruvchilarning bozorga chiqishi osonlashadi va yangi ish o'rinlari yaratiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Ayupov R.H., Boltaboeva G.R. Raqamli iqtisodiyot asoslari: darslik. – T.: Toshkent moliya instituti, 2020. – 575 b.
2. Begalov B.A., Abdullayev M.K. Raqamli iqtisodiyot: darslik. – T.: «Iqtisodiyot», 2023. – 352 b.
3. Porsaev G'.M., Safarov B.Sh., Usmanova D.Q. Raqamli iqtisodiyot asoslari: darslik. – T.: «Fan va texnologiyalar» nashriyot-matbaa uyi, 2020. – 372 b.
4. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlari. – URL: <https://stat.uz>
5. Ayupov R.H. Raqamli iqtisodiyot va elektron tijoratda yangi texnologiyalar: o'quv qo'llanma. – Toshkent: Nizomiy nomidagi TDPU, 2020. – 554 b.
6. Sharifxodjayev U., Hakimov Z. Interaktiv va raqamli marketing: o'quv qo'llanma. – T.: Iqtisodiyot, 2019. – 271 b.
7. O'zbekiston Respublikasining «Elektron tijorat to'g'risida»gi Qonuni, O'RQ-792-son, 2022-yil 29-sentyabr

Mas'ul muharrir: Beglayev Uchqun

Musahhih: Boltayev Nurali

Sahifalovchi va dizaynerlar: Normurodov Sarvar,
Sharipov Shoxruh

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Agrobiznes, fan va texnologiyalar" ilmiy-amaliy elektron jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul hisoblanadi. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga murojaat qilish mumkin. Ilmiy maqolalar, reklama, hikoya va boshqa ilmiy-ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Elektron pochta: licht-1989@mail.ru

Jurnalning telegram manzili: t.me/agrobiznes_elektronjurnal

Telefon raqami: +998939018320, +998934393000

Jurnal rasmiy sayti: <https://www.agrobiznesjournal.uz>

"Agrobiznes, fan va texnologiyalar" ilmiy-amaliy elektron jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 30.11.2024-yildagi №364/5-sonli qarori bilan 08.00.00-Iqtisodiyot fanlari bo'yicha, 08.05.2025-yildagi №370/5-sonli qarori bilan 06.00.00-Qishloq xo'jaligi fanlari bo'yicha "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga kiritilgan.

"Agrobiznes, fan va texnologiyalar" ilmiy-amaliy elektron jurnali 2023-yil 23-maydan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **C-5669225** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №083688